

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudkyní JUDr. Věrou Šimůnkovou ve věci

žalobce: **M. K. B. B.**, nar. X
státní příslušník Tuniské republiky
bytem X, Tuniská republika

zastoupený Mgr. Petrem Václavkem, advokátem
sídlem Opletalova 1417/25, 110 00 Praha

proti

žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí**
sídlem Hradčanské náměstí 5, 118 00 Praha

o **žalobě proti rozhodnutí** žalovaného ze dne 2. 5. 2023, č. j. 302359-2/2023-MZV/VO,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 5. 2023, č. j. 302359-2/2023-MZV/VO, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen uhradit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 15 342 Kč, a to do 30 dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Petra Václavka, advokáta.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí

Shodu s prvopisem potvrzuje: L. K. U.

(dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo na základě nového posouzení důvodů neudělení krátkodobého schengenského víza dle § 180e odst. 6 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění účinném do 30. 6. 2023 (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) shledáno rozhodnutí Velvyslanectví České republiky v Tunisu (dále jen „zastupitelský úřad“) v souladu s § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců, neboť i žalovaný dospěl k závěru, že manželství uzavřené mezi žalobcem a E. B. B. (dále jen „manželka“) bylo účelové.

2. Zastupitelský úřad nejprve zkoumal stav před a po uzavření manželství. Shledal rozpory ve výpovědích manželů ohledně počtu návštěv a též v tom, kdo koho oslovil jako první. Cesty manželky do Tuniska nebyly doloženy. Zastupitelský úřad dále uvedl, že podle tuniských zvyklostí je manželství osob, mezi nimiž existuje značný věkový rozdíl, společensky nepřijatelné, neboť se očekává pokračování rodu v mužské linii. Pokud rodina takový svazek akceptuje, pak je to jen z důvodu sociálních výhod, které sňatek s cizinkou pro tamní společnost představuje. Nebylo ani prokázáno, že by manželé sdíleli společnou domácnost. Žalobce neměl informace o vzdělání manželky, jejích příjmech či zaměstnání. Neznal ani přibližně její adresu, tedy netušil, kde by měl v České republice (dále jen „ČR“) bydlet. Zato věděl, že chce v ČR pracovat v kavárně či restauraci. Zastupitelský úřad mezi manželi shledal i jazykovou bariéru. Doložené výpisy sice dokládají určitou intenzitu hovorů v roce 2022, předchozí období vztahu však doloženo nebylo. Korespondence je navíc bezobsažná, plná emotikonů a fotografií. Zastupitelský úřad dále vyhodnotil socioekonomickou situaci žalobce za nepřiliš zřejmou, jeho příjmy nelze oficiálně potvrdit. Manželé spolu nemají ani finanční či jiné závazky. Z těchto důvodů dospěl k závěru, že manželství bylo uzavřeno jen s cílem získání pobytového titulu.
3. V žádosti o nové posouzení důvodů neudělení víza žalobce uvedl, že si s manželkou vytvořili vlastní komunikační jazyk tvořený anglickými, arabskými a českými slovy, která doplňují gesta a mimika. Vzájemná komunikace je ovlivněna fyzickým odloučením. Pokud by manželé spolu mohli trávit více času, kvalita komunikace by se zlepšila (jako se tomu děje při pobytech manželky v Tunisku). Ve své přítomnosti již z pouhého pohledu vědí, co chce ten druhý říci. Proto preferují audiovizuální volání téměř každý den, jak dokládali. V neodkladných situacích při komunikaci s lékařem či úřady lze bez obtíží použít překladáč. Žalobci nebylo umožněno, aby prokázal dlouhodobost a četnost komunikace předložením mobilního telefonu. Rodina žalobce přijala manželku za svou. V řízení byly předloženy její fotografie s členy žalobcovy rodiny. Žalobce ví, že manželka pracuje jako uklízečka, konkrétní adresy výkonu činnosti mu nepřipadají důležité. Má vědomost i o jejích příjmech. Žalobce pracuje jako barman v hotelu a přes zimu rozvází zeleninu na trhu. Neuváděl, že by pracoval jako taxikář. Žalobce by měl zdědit rodinný dům, jelikož ostatní sourozenci jsou zabezpečeni a on je posledním nejmladším potomkem. Úvaha, že se snaží získat vízum prostřednictvím účelového sňatku, je mylná, neboť by o vízum ke vstupu zažádal již dříve, jelikož jeho sestra žije legálně řadu let ve Francii, což doložil fotografiemi jejích dokladů. Následně žalobce sporoval zjištění zastupitelského úřadu ohledně četnosti setkání s manželkou.
4. Žalovaný při novém posouzení důvodů neudělení víza přisvědčil zastupitelskému úřadu. Předně konstatoval, že ve prospěch manželů hovoří to, že žalobce poznal jednoho ze synů manželky osobně. Dle žalovaného však šlo o náhodné seznámení v rámci dovolené. Žalovaný kladně hodnotil i fakt, že manželé spolu chtějí založit rodinu, bude-li to možné. Následně postupoval dle Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 2. 7. 2009,

o pokynech pro lepší provádění a uplatňování směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států COM (2009) 313 final (dále jen „Sdělení Komise“). Vycházel i ze Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Rady ze dne 26. 9. 2014 č. COM (2014) 604 final, jehož přílohou je Příručka pro řešení otázky účelových sňatků mezi občany EU a státními příslušníky třetích zemí v kontextu práva EU o volném pohybu občanů EU (dále jen „Příručka pro účelové sňatky“). Zkoumal proto, zda existují indikativní kritéria, která poukazují na to, že zneužití práv je nepravděpodobné.

5. Dle žalovaného nelze konstatovat, že by žalobce bez problému získal právo pobytu sám. Má základní vzdělání a o svých zaměstnáních vypovídal nekonzistentně. Tvrzené úspory nemá jak doložit. Jiný majetek žalobce nevlastní. Vlastnictví k domu po otci žalobce nedoložil. Nikdy též legálně nepobýval ve členském státě Evropské unie (dále jen „EU“). S ohledem na to nelze považovat socioekonomické zázemí žalobce za stabilní. Proto se žalobce uchýlil k uzavření účelového manželství, což je bezpečnější a levnější způsob, jak do EU přicestovat a získat právo pohybu a pobytu, které by žalobci jinak nepříslušelo. Z úřední činnosti je správním orgánům tento typ migrace znám. Manželé spolu neuzavřeli ani žádný právní či finanční závazek. Z toho důvodu nebylo dle žalovaného naplněno ani jedno z kritérií naznačujících, že zneužití práv je nepravděpodobné.
6. Žalovaný se dále zabýval kritérii, která naopak poukazují na to, že žalobce uzavřel manželství účelově. Manželé se seznámili v létě 2019 při dovolené. Manželka za žalobcem poté přicestovala v srpnu 2020, červenci 2021, únoru 2022, srpnu 2022 a lednu 2023. Celkově se tedy před svatbou od jejich náhodného seznámení viděli pouze jednou. Manželství uzavřeli na druhém setkání dne 12. 8. 2020. Žalovaný zohlednil, že manželé komunikovali i online, ale předložené konverzace byly bez hlubšího významu, plné fotografií a emotikonů. Vztah před uzavřením sňatku proto dlouhý nebyl. Manželé se tedy od jejich seznámení měli setkat pouze šestkrát, a to v rámci krátkodobých návštěv realizovaných výlučně manželkou žalobce. Data návštěv nebyli schopni uvést, případně si ve výpovědích odporují. Z výpovědi manželky plyne, že ne vždy bydlela u manžela doma, natož aby vedli společnou domácnost. O dlouhodobém vztahu proto nelze hovořit. Manželé se od sňatku setkali pouze čtyřikrát za tři roky. Žalobce si nebyl vědom ani správného znění jmen synů manželky. Ředitelství služby cizinecké policie ve vyjádření k průběhu pohovoru se synem manželky uvedlo, že co se týče synova názoru na žalobce, bylo mu to celkem jedno. Jen vypověděl, „*ať je máma šťastná*“.
7. Ani průběh svatby nevyvrátil důvodné pochybnosti o účelovosti manželství. Bylo uzavřeno již na druhém setkání bez účasti rodiny manželky. Ta navíc obřadu v arabštině nemohla rozumět. Nelze ani dovodit, že by tak závažnému aktu manželé přikládali vážnost, když neproběhla žádná oslava. Z vyjádření ředitelství služby cizinecké policie plyne, že pro manželku to nebyl šťastný den, protože si tam dle jejího vyjádření připadala zvláště. Žalovaný poukázal i na věkový rozdíl mezi manželi (21 let). Takové manželství lze pokládat za nekonvenční, což svědčí ve prospěch zahájení šetření. Z provedených pohovorů dle žalovaného vyšly najevo následující skutečnosti: Žalobce si není vědom, jaké je jméno jeho manželky (uvedl „X“). Nezná jí dosažené vzdělání, adresu či výši nájemného. Nezmínil se ani o invalidním důchodu manželky. Manželka žalobce se na druhou stranu mylně domnívá, že žalobce má středoškolské vzdělání. Podle žalovaného tak mezi manželi panuje zásadní vzájemná neznalost, která je způsobena mimo jiné jazykovou bariérou. Manželé totiž nemají společný komunikační jazyk. Manželům nic nebránilo ani v tom, aby alespoň po nějaký čas

spolu žili v zemi původu žalobce či třetí zemi. Profesi manželky lze vykonávat i v jiné zemi. Její synové jsou již zletilí a v ČR mají svého biologického otce. Z dosavadního jednání manželů tak lze dovodit absenci úmyslu vést společnou domácnost. Žalovaný má též pochybnosti ohledně žalobcova uplatnění v ČR.

Obsah žaloby

8. Žalobce odmítá závěr žalovaného, že by manželství mělo být uzavřeno za účelem získání víza. Pokud by žalovaný posoudil všechny okolnosti žádosti o nové posouzení, musel by dojít k opačnému závěru. Žalobce namítá, že se jeho manželství v podstatných rysech neliší od jiných. České správní orgány však manželům brání v plnohodnotném společném soužití. I přes tuto překážku jsou žalobce se svou manželkou již čtvrtým rokem a v každodenním kontaktu. Žalobce zdůrazňuje, že pokud by byl jeho cílem vstup na území schengenského prostoru, pokusil by se o získání víza již dávno přes svou sestru, která žije ve Francii.
9. Dle žalobce jsou informace, ze kterých správní orgány vycházely, nepřesné a překroucené. Pohovor na zastupitelském úřadě byl totiž veden v jazyce, kterému žalobce nerozumí. Na místě nebyl přítomný ani tlumočník, který by překládal. Stejně tak nebyl vyhotoven protokol v jazyce, kterému by žalobce rozuměl. Žalobce dorazil na pohovor v doprovodu své ženy a odpovědi s ní hned konzultoval. Manželka žalobce v čestném prohlášení popisuje skutečnosti, které zastupitelský úřad pominul či které zanesl do protokolu nesprávně. Pohovor proto neproběhl v souladu se zákonem. Obdobné výhrady platí i ve vztahu k pohovoru na cizinecké policii v ČR.
10. Žalobce dále sporuje nesprávnou aplikaci indikativních kritérií pro rozpoznání účelových manželství. V prvním případě, tedy zda by žalobce získal právo pobytu sám, žalovaný hodnotil především socioekonomickou situaci žalobce a nevěnoval se reálné podstatě a účelu kritéria. Žalobce měl v minulosti již bezpočet příležitostí, jak přicestovat do EU. Jeho sestra totiž žije řadu let ve Francii. Navíc se jedná o žalobcovu první žádost o vízum ke vstupu. Toto kritérium o účelovosti manželství tedy nesusvědčí. Žalovaný v této souvislosti uvádí i řadu nepravdivých informací a pomíjí důležitá fakta. Například žalobce od počátku konzistentně tvrdí, že pracuje jako barman v hotelu, kde se s manželkou seznámil, a přes zimu rozváží zeleninu. Žalobce odmítá, že by uvedl, že pracuje jako taxikář. Ze strany zastupitelského úřadu muselo jít o nepochopení. Žalovaný toto nepravdivé tvrzení bez dalšího převzal.
11. Co se týče dalšího kritéria, žalobce souhlasí, že s manželkou dosud neuzavřeli žádný právní či finanční závazek. Tento stav je ale pouze logickým vyústěním skutečnosti, že manželům dosud nebylo umožněno spolu reálně žít. Správní orgány nemohou manželům určovat, se kterou zemí spojí společný život. Manželka žalobce má v ČR závazky, které jí neumožňují zemi opustit. Žalobce naproti tomu takové závazky nemá. Je navíc mladší, a proto je pro něj jednodušší se přizpůsobit novému prostředí a kultuře a naučit se jazyk. Manželé společně plánují i rodinu. Pokud by tedy bylo manželům umožněno společně žít, finanční i právní závazky by přišly záhy.
12. V napadeném rozhodnutí jsou též chybně uvedeny termíny návštěv manželky žalobce. Žalovaný opomněl manželčinu návštěvu v říjnu 2019 a druhou v roce 2021. I přes námitku v žádosti o nové posouzení žalovaný tvrzení zastupitelského úřadu převzal. V dalších setkáních navíc manželům bránila pandemie COVID. Manželé se tedy několikrát před svatbou setkali.

13. Žalovaný nesprávně posoudil i délku vztahu manželů. Manželka žalobce navštívila sedmkrát a v potaz je třeba brát i zrušenou návštěvu v březnu 2020. Nejednalo se ani o návštěvy krátkodobé, když například v červnu/červenci 2021 trvala 21 dní a v únoru 2022 rovněž. Je pravdou, že návštěvy byly realizovány pouze manželkou žalobce. Pro ni je však jednodušší vycestovat, než by tomu bylo opačně. Manželé jsou v každodenním kontaktu a vzájemně se podporují. Žalobce též nesouhlasí s tím, že by neznal jména synů manželky. Pouze použil arabskou verzi jména H. (H.). Není ani pravdou, že by mladší syn manželky poznal žalobce jen jako jednoho z mnoha zaměstnanců hotelu. Tyto závěry vyvrací jeho čestné prohlášení. Dále žalobce uvádí, že manželství bylo uzavřeno až na třetím setkání (rok po seznámení). Proběhl tradiční obřad, včetně oslavy s rodinou a dalšími hosty.
14. K poslednímu kritériu (společný jazyk) žalobce dodává, že manželé jsou schopni se navzájem bez problémů porozumět. Vytvořili si vlastní komunikační jazyk, který se skládá z anglických, arabských a českých slov doplněných gesty a mimikou. Zprávy často doplňují videohovory. Hojné posílání fotografií a emotikonů dokládá vzájemnou náklonost mezi manželi.

Vyjádření žalovaného

15. Žalovaný považuje žalobu za nedůvodnou. Poznatky svědčící pro závěr o účelovosti manželství jednoznačně převažují. Veškeré žalobcem předložené podklady byly žalovaným posouzeny a napadené rozhodnutí má oporu ve správním spisu. S odkazem na rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 27. 11. 2020, č. j. 44 A 65/2019-19, žalovaný dovozuje, že nemůže obstát námitka ohledně nevypořádání se se všemi důkazy. Navíc se v tomto případě nepoužije část druhá a třetí zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Jedná se proto o méně formální řízení, v němž nelze objektivně požadovat, aby se žalovaný výslovně vyjadřoval ke všem předloženým dokumentům. Takový postup by byl nepřiměřený.
16. Pohovor proběhl v arabštině, neboť žalobce není schopen komunikovat v angličtině ani češtině. Současně měl žalobce právo na to, aby se pohovoru účastnil i jeho zástupce. Zastupitelský úřad je český správní orgán, a proto písemnosti vyhotovuje v češtině. Žalobce byl po pohovoru s jeho obsahem seznámen a po poučení jej následně podepsal, čímž s ním projevil souhlas. Sám žalobce vypověděl, že pracuje jako taxikář.
17. Po vyhodnocení indikativních kritérií žalovaný dospěl k závěru, že manželství bylo uzavřeno účelově. Zkoumání socioekonomické situace žadatelů je zcela standardní, jak potvrzují i správní soudy. Okolnosti projednávané věci v souhrnu dokazují zneužití práv. Konstantní judikatura připouští, že manželé mají možnost realizovat společný život v zemi původu žalobce a že ČR nemusí při unesení důkazního břemene žalobci pobyt umožnit. Manželka sice má dva syny, ti už jsou ale zletilí. Argumentace ztrátou zaměstnání též nemůže obstát, neboť ve srovnatelné situaci se bude nacházet i žalobce. Tvrzení žalobce, že v zemi původu závazky nemá, je v rozporu s jeho výpovědí ve vízovém řízení a také dokazuje, že jeho socioekonomická situace není stabilní. Žalovaný dále upozorňuje, že již nelze přihlížet k novým skutečnostem, jako je například tvrzená návštěva v srpnu 2023 či onemocnění bratra manželky žalobce. Z jednání žalobce vyplývá, že nemá v úmyslu s manželkou vést společnou domácnost (ani ji s ní v minulosti nevedl). O tom svědčí i to, že se manželé nikdy nesetkali ve třetí zemi. Manželství fakticky uzavřeli při druhé plánované návštěvě. Podstatné však je, že se manželé v počtu návštěv neshodují.

18. Žalovaný dále argumentuje tím, že vyjádření osoby provádějící pohovor představuje její odborné stanovisko k jeho průběhu. Poskytuje tak kontext posuzované věci perspektivou specialisty se zkušeností v dané oblasti. Námitka, že manželka žalobce některé skutečnosti nevypověděla, je ničím nepodložené tvrzení. Žalovaný se neztotožňuje s žalobcem ani v tom, že by si měli s manželkou vytvořit vlastní komunikační jazyk. Přetrvává mezi nimi komunikační bariéra, která může mít vliv i na pobyt žalobce v EU. To přiznává i žalobce.
19. S ohledem na výše uvedené proto žalovaný navrhuje, aby byla žaloba zamítnuta.

Replika žalobce

20. Podle žalobce žalovaný nedůvodně bagatelizuje žalobní námitky a skutkový stav. Žalobce zopakoval, že vztah s manželkou vznikl na základě vzájemného porozumění a citového souznění. Komunikace probíhá převážně elektronicky za užití vlastního dorozumívacího jazyka, který si manželé vytvořili. I kdyby se žalobce nedomlouval s manželkou vůbec, nemůže mít žalovaný vztah za smyšlený a účelový. Žalobce považuje za irelevantní, kolikrát se s manželkou setkali před uzavřením manželství. Podstatná je skutečnost, že manželé shledali, že dobrovolně hodlají vstoupit do svazku manželského. Ke svým zaměstnáním žalobce uvádí, že je v jeho zemi zcela běžné, že muž má dvě práce (v sezoně a mimo ni). Žalobce disponuje barmanským certifikátem, v ČR by tak jistě získal uplatnění, čímž by se zapojil do běžného pracovního života a finančně by rodinu podporoval. Vzdělával by se i v českém jazyce. Pokud žalovaný považuje jazykovou neznalost za jeden z indikátorů účelového manželství, je jeho postup diskriminační a napadené rozhodnutí libovolné.

Splnění procesních podmínek a rozsah soudního přezkumu

21. Napadené rozhodnutí je rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. a není vyloučeno ze soudního přezkumu (viz např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 23. 4. 2018, č. j. 45 A 102/2016-23, č. 3755/2018 Sb. NSS). Soud ověřil, že žaloba byla podána včas (napadené rozhodnutí žalobce osobně převzal dne 22. 6. 2023, konec lhůty dle § 170 odst. 1. zákona o pobytu cizinců tak připadl na sobotu 22. 7. 2023, resp. na pondělí dne 24. 7. 2023, kdy také byla žaloba doručena soudu), po vyčerpání řádných opravných prostředků, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou. Soud vycházel při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Vady, k nimž by byl povinen přihlédnout z moci úřední, soud neshledal. Soud o žalobě rozhodl bez jednání, a to v souladu s § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Posouzení věci soudem

Obecná východiska

22. Podle § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců se cizinci, který žádá o krátkodobé vízum jako rodinný příslušník občana Evropské unie a sám není občanem Evropské unie a hodlá doprovázet občana Evropské unie na území nebo následovat občana Evropské unie, který na území pobývá, se krátkodobé vízum neudělí, jestliže se dopustil obcházení tohoto zákona s cílem získat vízum k pobytu na území, zejména pokud účelově uzavřel manželství.
23. Dle čl. 32 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, ze dne 13. července 2009, o kodexu Společenství o vízech (dále jen „vízový kodex“) mají žadatelé, jejichž

žádost o vízum byla zamítnuta, právo na odvolání. Stanovení podrobností o tomto postupu přenechává vízový kodex vnitrostátním právním řádům.

24. Pokud jde o náležitosti rozhodnutí žalovaného vydaného podle § 180e zákona o pobytu cizinců, nelze na ně aplikovat § 68 odst. 3 správního řádu, neboť aplikaci tohoto ustanovení výslovně vylučuje § 168 odst. 1 zákona o pobytu cizinců. Jak však uvedl zdejší soud v rozsudku ze dne 23. 4. 2018, č. j. 45 A 102/2016-23, č. 3755/2018 Sb. NSS, přesto je *„nezbytné, aby takové rozhodnutí obsahovalo dostatečně konkrétní právní i skutkové důvody, pro něž ministerstvo rozhodlo tak, že krátkodobé vízum opět neudělilo (...). Požadavek řádného odůvodnění správního rozhodnutí má dvojí význam. V prvé řadě je jeho funkcí vyrozumět účastníka řízení o konkrétních skutkových a právních důvodech, o něž se opírá výrok správního rozhodnutí. Pouze za podmínky, že se adresátovi správního rozhodnutí takové informace dostanou, může se následně v případě, že lze požadovat soudní přezkum tohoto rozhodnutí, efektivně domáhat jeho soudního přezkoumání. Rozhodnutí, které neobsahuje konkrétní skutkové a právní důvody, na nichž spočívá, lze soudně napadnout toliko formálně, nikoliv však efektivně, neboť absence intimace skutečných důvodů rozhodnutí jeho adresátovi mu brání v tom, aby formuloval proti jemu neznámým skutkovým závěrům správního orgánu a právnímu posouzení věci konkrétní a přiléhlavé výtky. Druhou funkcí odůvodnění správního rozhodnutí je umožnit soudu přezkoumat napadené rozhodnutí po skutkové i právní stránce.“* [body 22 a 23; srov. také např. rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 29. 10. 2015, č. j. 5 Azs 89/2015-30].
25. Podstata žalobních námitek uplatněných v žalobě spočívá v nesouhlasu žalobce se závěrem, že manželství s jeho manželkou bylo uzavřeno účelově ve smyslu § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců. Žalobce vytýká žalovanému, že účelovost uzavření manželství nebyla v řízení prokázána. Dále v rámci dílčích žalobních námitek brojí proti jednotlivým argumentům, na jejichž základě dospěl žalovaný k závěru o účelovosti manželství.
26. Soud předesílá, že sňatkem získal žalobce postavení rodinného příslušníka občana EU [§ 15a odst. 1 písm. a) ve spojení s § 15a odst. 3 zákona o pobytu cizinců]. Z tohoto titulu mu přísluší právo na vstup a pobyt v ČR přiznané směrnicí 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států („směrnice 2004/38/ES“). Za účelem realizace tohoto práva má také nárok na udělení krátkodobého víza. Neudělení víza představuje omezení práva na vstup na území ČR, které musí splňovat podmínky stanovené směrnicí 2004/38/ES. Ta v čl. 35 umožňuje odeprít právo přiznané směrnicí v případě zneužití nebo podvodu, například v podobě účelových sňatků. Definici pojmu účelový sňatek a postup při jejich odhalování směrnice neobsahuje. Při posuzování účelovosti manželství lze jako právně nezávazná výkladová vodítka využít Rezoluci Rady, Sdělení Komise či Příručku pro účelové sňatky (srov. např. bod 28 rozsudku NSS ze dne 23. 11. 2017, č. j. 7 Azs 326/2017-21, a tam citovanou judikaturu).
27. Sdělení Komise definuje účelové sňatky jako *„sňatky uzavřené výlučně za účelem získání práva volného pohybu a pobytu podle směrnice, na které by jinak dotyčná osoba neměla nárok. Sňatek není možné považovat za účelový sňatek pouze z toho důvodu, že je spojen s výhodou přistěhovalectví, nebo s jinou výhodou. Kvalita vztahu není pro použití článku 35 relevantní“*. Obdobně se k charakteru účelových sňatků vyjádřil také NSS v rozsudku ze dne 9. 12. 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-40: *„Pokud cizinec získá právní status manžela unijního občana a správnímu orgánu doloží vznik manželství, je na něj nutné pohlížet jako na rodinného příslušníka unijního občana, aniž by musel prokazovat pravost uzavřeného manželství. Teprve v případě, pokud se správnímu orgánu podaří na základě řádných skutkových zjištění jednoznačně*

prokázat, že výlučným účelem sňatku bylo získání výhodnějšího pobytového oprávnění a že manželé nemají a neměli v plánu vést společně manželský život, je možné uvažovat o účelovém manželství. Jinými slovy, důkazní břemeno ohledně doložení nabytého právního statusu leží na cizinci, za skutkové prokazování účelovosti manželství je plně odpovědný správní orgán. Rovněž zde má být přiměřeným způsobem respektována prastará právní zásada (jakkoli si Nejvyšší správní soud je vědom toho, že původ a vlastní smysl této zásady je mimo oblast veřejného práva), že rozhodováno má být in favorem matrimonii, tj. ve prospěch manželství“.

28. Pokud tedy cizinec řádně doloží uzavření manželství, platí vyvratitelná domněnka, že manželství neuzavřel s úmyslem obejít zákon o pobytu cizinců. Důkazní břemeno ohledně prokázání opaku leží výhradně na správních orgánech.
29. Komise za účelem zamezení vytváření zbytečných zátěží a překážek určila soubor indikativních kritérií, která poukazují na to, že je zneužití práv nepravděpodobné (pozitivní kritéria), anebo naopak nasvědčují tomu, že existuje možný úmysl zneužít práva přiznaná směrnicí výlučně s cílem obejít vnitrostátní právní předpisy upravující přistěhovalectví (negativní kritéria). Mezi pozitivní indikativní kritéria patří to, že
 - manžel, který je státním příslušníkem třetí země, by bez problémů získal právo pobytu sám nebo již legálně pobýval v členském státě občana EU předtím,
 - pár byl před sňatkem v dlouhodobém vztahu,
 - pár měl společné bydliště/domácnost po dlouhou dobu,
 - pár přijal vážný dlouhodobý právní nebo finanční závazek se společnou odpovědností (hypotéka na bydlení atd.),
 - manželství trvá dlouhou dobu.

Naopak v rámci negativních indikativních kritérií lze zohlednit to, že:

- pár se před svatbou nikdy nesetkal,
 - pár se neshoduje, pokud jde o jejich osobní údaje, o okolnosti jejich prvního setkání nebo důležité osobní informace, které se jich týkají,
 - pár nemluví společným jazykem, kterému oba rozumí,
 - důkaz o peněžní částce nebo daru předaných, aby došlo k uzavření sňatku (s výjimkou peněz nebo darů předaných jako věno v kulturách, kde je to běžnou praxí),
 - v minulosti jednoho nebo obou manželů existuje důkaz o předchozích účelových sňatcích nebo jiných formách zneužití a podvodu, jejichž účelem bylo nabytí práva pobytu,
 - rozvoj rodinného života pouze v době přijatého příkazu k vyhoštění,
 - pár se rozvedl krátce potom, co dotyčný státní příslušník třetí země získal právo pobytu.
30. Tato kritéria by však správní orgány měly považovat pouze „za podněty pro zahájení vyšetřování, aniž by z nich bylo možné vyvozovat automatické závěry výsledků nebo dalšího šetření. Členské státy se nemohou spoléhat na jediné kritérium, ale je třeba věnovat řádnou pozornost všem okolnostem jednotlivého případu“ (viz Sdělení Komise, oddíl 4.2). Prokazování účelovosti musí být založeno na zjištění okolností provázejících seznámení manželů, jejich svatbu a následný život. Posouzení, zda se jedná o účelové manželství, je otázkou skutkovou

(viz rozsudek NSS ze dne 2. 10. 2013, č. j. 1 As 58/2013-43, body 22, 23). Správní orgány musí zjistit skutkový stav v takovém rozsahu, aby o závěru o účelovosti manželství neexistovaly důvodné pochybnosti. Je přitom třeba mít na paměti, že naplnění tzv. indikativních kritérií nutně nevede k automatickému závěru, že manželství je účelové, ale má správní orgán vést k tomu, aby sám podnikl další kroky, které by jeho podezření vyvrátily nebo potvrdily. Zjištěné skutečnosti je nutno posuzovat ve svém souhrnu a důkladně zhodnotit i ty, které svědčí ve prospěch řádného úmyslu manželů; v opačném případě správní orgán zatíží své rozhodnutí nepřezkoumatelností (srov. body 28 a 29 rozsudku NSS ze dne 23. 11. 2017, č. j. 7 Azs 326/2017-21 a tam citovanou judikaturu, či bod 20 rozsudku NSS ze dne 22. 2. 2017, č. j. 2 Azs 355/2016-62).

31. K tomu, aby bylo možné považovat manželství za účelové, je nutno prokázat, že jeho uzavření směřovalo **výlučně** k získání práva vstupu či pobytového oprávnění a že manželé nemají a neměli v plánu vést společně manželský život. Sama skutečnost, že manželství cizinci přineslo pobytové výhody, nestačí (srov. odstavec 28 preambule směrnice 2004/38/ES, čl. 4.2 sdělení Komise či body 55 a 56 rozsudku NSS č. j. 4 Azs 228/2015-40). Jak uvedl NSS v rozsudku ze dne 26. 9. 2018, č. j. 10 Azs 68/2018-39, „*při posuzování manželství je třeba mít vždy na zřeteli, že neexistuje jeden společensky akceptovaný model manželství s jasně definovaným obsahem. Lidé jsou různí, uzavírají sňatky z různých pohnutí a logicky se liší i následný obsah svazku. Za účelově uzavřený proto nelze označit každý sňatek cizince s občanem EU, který v očích správního orgánu nedosahuje kvality ideálního modelu manželského vztahu, nebo který manželé uzavřeli mj. i z důvodu řešení pobytové situace cizince. Jak totiž plyne z výše uvedené judikatury, je třeba dokládat snahu obejít zákon o pobytu cizinců, tj. uzavřít svazek pouze za účelem získat pobytové oprávnění, nikoliv nedokonalosti vztahu manželů. Ambicí směrnice 2004/38/ES a zákona o pobytu cizinců není podrobit zevrubné kritice manželské svazky cizinců s občany EU, ale odhalit a neudělit přechodný pobyt těm cizincům, kteří institutu manželství zneužívají.*“

Aplikace obecných východisek na projednávaný případ

32. V projednávané věci soud dospěl po přezkumu napadeného rozhodnutí k závěru, že žalovaný se dostatečným způsobem nevypořádal s okolnostmi, které svědčí ve prospěch tvrzení žalobce, že manželství nebylo uzavřeno účelově. V důsledku toho žalovaný zatížil své rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů a svá zjištění učinil zčásti v rozporu s podklady ve správním spisu. Soud k tomu uvádí následující.
33. Žalovaný se nejprve zabýval pozitivními kritérii, na základě nichž lze usuzovat, že se v případě žadatele o krátkodobé vízum nejedná o zneužití práv přiznaných směrnicí 2004/38/ES. Konkrétně zkoumal socioekonomickou situaci žalobce v kontextu toho, zdali by žalobce dosáhl na oprávnění k pobytu či pohybu sám. Soud přisvědčuje žalovanému, že i posouzení ekonomického zázemí a majetkové situace žalobce má při novém posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza své místo. Případné nevyhovující majetkové poměry žadatele mohou zakládat domněnku o jeho úmyslu opustit zemi původu a snaze zajistit si „lepší život“ v jiné zemi. Nicméně, jak soud zmínil výše, správní orgány musejí prokázat, že manželství bylo uzavřeno výlučně k získání práva vstupu či pobytového oprávnění. Sama skutečnost, že manželství může cizinci přinést pobytové výhody, nestačí. Posouzení majetkových poměrů žalobce tak nemůže být jediným a rozhodujícím faktorem. Žalobce naopak správně v žalobě namítá, že se žalovaný opomněl zabývat jeho tvrzením, že by právo pobytu či pohybu na území EU mohl získat v návaznosti na dlouholetý legální pobyt své sestry žijící ve Francii.

34. Soud ověřil, že právě touto argumentací se žalobce bránil závěru zastupitelského úřadu o žalobcově motivaci k uzavření manželství. K prokázání svých tvrzení předložil i fotografie dokladů své sestry. Žalovaný se však k těmto tvrzením a podkladům nikterak nevyjádřil. Na první pohled se přitom nejedná o námitku zjevně bezúspěšnou, resp. žalovaný byl povinen v napadeném rozhodnutí uvést, proč dle jeho názoru tyto skutečnosti nesvědčí ve prospěch žalobce či proč k nim nepřihlíží. Tím žalovaný porušil svou povinnost sdělit žalobci v úplnosti skutkové a právní důvody, pro které nemohl jeho žádosti vyhovět. Při posouzení tohoto kritéria tedy žalovaný postupoval nepřezkoumatelným způsobem. Soud se nemohl ztotožnit s vyjádřením žalovaného, že vzhledem k tomu, že se jedná o méně formální řízení, nelze po žalovaném objektivně požadovat, aby se výslovně vyjadřoval ke všem předloženým dokumentům. Tímto argumentem by totiž žalovaný mohl ospravedlnit v zásadě každou vadu svých rozhodnutí spočívající v nedostatečném zdůvodnění či v rozporu se správními spisy. To ale v žádném případě není v souladu se zákonnými a judikturními požadavky kladenými na rozhodování žalovaného.
35. V této souvislosti žalobce ještě namítal, že žalovaný uvedl nepravdivé informace. Například to, že si žalobce měl odporovat ve vyjádřeních ohledně svého zaměstnání. Žalovaný zjevně vycházel z protokolu o prvním pohovoru s žalobcem, v němž je uvedeno, že žalobce nyní pracuje jako taxikář. Na další otázku žalobce odpověděl, že je barman v hotelu, kde se seznámil s manželkou. Při druhém pohovoru žalobce vypověděl, že je aktuálně řidičem – rozváží zeleninu. Soud nepovažuje případný rozpor ve výpovědi žalobce za zásadní pro vyhodnocení posuzovaného kritéria. Předně dává smysl vysvětlení žalobce, že má dvě zaměstnání. Během letní sezóny pracuje jako barman v hotelu a v zimě pak pracuje jako řidič a rozváží na trhu zeleninu. Pro posouzení věci však není rozhodující, zdali žalobce v zimě pracuje jako taxikář či jako rozvozce zeleniny. Soudu není zřejmé, jak by jedna nebo druhá skutečnost mohla ovlivnit rozhodnutí žalovaného. Klíčové je, že žalovaný při posouzení tohoto kritéria nevzal do úvahy všechny žalobcem uváděné skutečnosti, jak je vysvětleno výše. Vyhodnocení žalovaného, že toto kritérium nesvědčí o tom, že zneužití práv je nepravděpodobné, je proto přinejmenším předčasné.
36. Žalovaný dále zjistil, že manželé spolu dosud neuzavřeli žádný právní či finanční závazek. Žalobce s tímto zjištěním souhlasí. Namítá však, že jde toliko o důsledek nemožnosti společně žít.
37. Soud konstatuje, že uvedené kritérium spadá mezi tzv. pozitivní kritéria, tj. jeho nenaplnění neposkytuje podklad pro závěr o účelovosti manželství, jak se patrně žalobce mylně domnívá. Není proto třeba, aby se soud podrobněji vypořádával se související žalobní argumentací, neboť podstatné je, že nesporně závěr žalovaného o absenci právních či finančních závazků. V případě jejich shledání by svědčily o tom, že zneužití práv je nepravděpodobné. To ale žalobce netvrdí.
38. Žalovaný poté hodnotil, kolikrát se manželé setkali před svatbou. Dle Sdělení Komise se jedná o negativní indikativní kritérium. Žalovaný konstatoval, že se manželé seznámili v létě 2019 v hotelu, kde žalobce pracoval jako barman, a před sňatkem, který se uskutečnil 12. 8. 2020, se tedy setkali toliko jednou. Žalovaný sice zohlednil i probíhající konverzaci mezi manželi, ale tu vyhodnotil jako bez hlubšího významu.
39. Soud dává i v tomto případě za pravdu žalobci, že žalovaný nezohlednil veškeré skutečnosti vyplývající ze správního spisu. K žádosti o nové posouzení důvodů žalobce přiložil smlouvu o zájezdu uzavřenou manželkou žalobce s cestovní kanceláří, z níž vyplývá, že si manželka

žalobce zakoupila letenky v termínu 5. 10. 2019 až 16. 10. 2019. Ohledně této návštěvy manželky žalobce se žalovaný v napadeném rozhodnutí nikterak nezmiňuje a jeho závěry jsou tak v rozporu s obsahem správního spisu. Stejně tak se žalovaný nevyjádřil k tvrzení žalobce, že manželka měla naplánovanou další cestu i v březnu 2020, která však byla z důvodu pandemie onemocnění COVID zrušena. Soud nepřehlédl, že žalobce při pohovoru vypověděl, že se s manželkou setkali před svatbou jen v létě 2019. Žalovaný se však vůbec nezabýval následně žalobcem doloženými důkazy, zejména smlouvou o zájezdu dokládající nákup letenek v říjnu 2019. Přinejmenším si měl žalovaný tyto protichůdné skutečnosti objasnit a zjistit, proč původně žalobce vypovídal jinak. Takto nelze vyloučit ani skutečnost, že si žalobce po třech letech na tuto návštěvu zkrátka nevzpomněl. Taková zjištění však přísluší učinit žalovanému v dalším řízení.

40. Byť je pravdou, že v českém prostředí může uzavření manželství na druhém či třetím osobním setkání vyvolávat rozpaky, není vyloučeno, že si k sobě budoucí manželé vytvoří takový vztah, který chtějí manželským svazkem zpečetit. V projednávané věci lze přihlédnout k tomu, že se manželé seznámili osobně, nikoli náhodně přes internet, a k uzavření manželství přistoupili až téměř po roce, během kterého měli očividně snahu se navštěvovat. Nadto spolu komunikovali online. Soudu není zřejmé, zdali žalovaný přihlédl i ke komunikaci, kterou žalobce doložil k žádosti o nové posouzení. Dle dat totiž měla probíhat právě v období mezi seznámením a sňatkem. Je pravdou, že žalobce doložil jen náhledy zpráv ve francouzštině, ale je z nich zjevné, že neobsahují přemíru emotikonů. Jelikož důkazní břemeno k prokázání účelovosti manželství tíží žalovaného, měl se obsahem těchto zpráv více zabývat, chtěl-li dovozovat, že zprávy jsou bezobsažné. Proto i posouzení tohoto kritéria žalovaným je neúplné.
41. Jelikož se bude žalovaný věci opětovně zabývat, přihlédně též k tomu, že okolnosti uzavření manželství v době vydání rozhodnutí žalovaného, tj. téměř tři toky po svatbě, nehrají příliš zásadní roli. Z důvodu vývoje vztahu mezi manželi nelze účelovost manželství hodnotit pouze ke dni vzniku manželství. Čím delší doba uplyne od svatby a čím déle manželství trvá, tím menší relevanci lze přikládat způsobu, jakým manželé přistoupili k jeho uzavření (viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2023, č. j. 41 A 42/2022-51, bod 58 a judikaturu tam citovanou).
42. Žalovaný se v dalším kroku zabýval dlouhodobostí vztahu manželů a absencí společné domácnosti.
43. V této otázce soud souhlasí s žalovaným potud, že se manželé neshodli, v jakých termínech měly návštěvy manželky v zemi původu žalobce probíhat. Žalobce při pohovoru hovořil toliko o návštěvách v roce 2020, kdežto manželka vypověděla, že žalobce navštěvuje jednou za 3 – 4 měsíce, přičemž se výslovně zmínila o pobytu v roce 2020 a dále v únoru a září 2022 a v lednu 2023. Přesto však žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel z toho, že se manželé po svatbě navštívili v červenci 2021, únoru 2022, srpnu 2022 a lednu 2023. Ve správním spisu jsou založené fotografie z mobilu manželky žalobce, na nichž lze identifikovat i letenky a palubní lístky, resp. záznamy patrně v cestovním pasu. Soud je však nucen konstatovat, že tyto záznamy jsou ve správním spisu nečitelné, neboť z nich není možné vyčíst, jakých destinací (a v jakých termínech) se týkají. Z napadeného rozhodnutí však vyplývá, že žalovaný uvedené návštěvy nespороval.
44. Žalobci lze naopak přisvědčit, že žalovaný měl při posuzování tohoto kritéria zohlednit i restriktivní opatření související s pandemií COVID, během níž bylo cestování objektivně

omezeno. Žalobce v žádosti o nové posouzení důvodů též namítal, že návštěvy manželky v roce 2021 trvaly každá 21 dní, o nichž již nelze říci, že by se jednalo o návštěvy krátkodobé. Současně platí, že dlouhodobost vztahu nelze odvíjet toliko od počtu dní, které manželé spolu strávili. Je totiž nutné posuzovat i intenzitu a povahu komunikace, kterou spolu manželé vedli na dálku. Ve správním spisu se nachází množství kopií z chatovacích aplikací dokládající komunikaci mezi manželi. Je pravdou, že si manželé hojně posílají různé emotikony a fotografie a psaných zpráv je poskrovnu. Na druhou stranu je ale zjevné, že si manželé velmi často zasílají hlasové zprávy, případně si volají skrze videohovory (některé trvaly i několik desítek minut). Pokud si vzájemně navykli komunikovat tímto způsobem, je pochopitelné, že psaných zpráv bude méně. Žalovaný se přesto blíže nezajímal o to, co bylo obsahem videohovorů a jakým způsobem se během nich manželé dorozumívali. Ze správního spisu plyne, že manželé zcela neovládají společný jazyk, ale že užívají slov z různých jazyků. Přitom za použití překladáčů není online konverzace na dálku vyloučena. Žalovaný však blíže povahu hlasové komunikace a videohovorů mezi manželi neověřoval. Učinit tak však měl, pokud neměl návštěvy manželky za žalobcem za dostatečné k prokázání, že vztah trval dlouhodobě.

45. Judikatura dovodila, že *„absence společné domácnosti má pro posouzení úmyslu nevést společný manželský život minimální význam, a proto bez doplnění dalších významnějších skutkových zjištění nemůže vést k závěru, že manželství bylo uzavřeno účelově s cílem získat pobytové oprávnění.“* (viz rozsudek NSS ze dne 14. 12. 2020, č. j. 3 Azs 380/2019-53, bod 19). Sdílení společné domácnosti není v manželství právní povinností, a proto z její absence nelze vyvozovat závěr o účelovosti manželství (viz rozsudek NSS ze dne 9. 12. 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-40). Podle soudu tak ani v projednávané věci nemůže žalovaný z absence společné domácnosti dovozovat úmysl uzavřít manželství účelově. Z výše uvedených skutečností naopak lze mít za to, že manželé měli snahu se osobně v rámci svých možností vídat. Z fotografií založených ve správním spisu je zřejmé, že manželka žalobce se setkávala i s rodinou žalobce a během jejího pobytu v Tunisku poznala rodinné zázemí svého manžela. Současně správní orgány nemohou určovat, kde mají manželé žít, pokud pojali záměr vést společný život v ČR. Krajský soud v Brně výstižně uvedl, že jednou z pohnutek k uzavření manželství *„může být i cíl usnadnit protějšku zisk pobytového oprávnění. To bez dalšího neznamená, že takové manželství je účelové, mají-li manželé v plánu žít spolu a pokračovat ve svém vztahu. Teprve pokud by zisk oprávnění k pobytu byl jediným cílem sňatku, bylo by možné mluvit o účelovém manželství“* (rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2023, č. j. 41 A 42/2022-51, bod 56). V projednávané věci se dle soudu žalovanému v tuto chvíli nepodařilo prokázat, že by zisk pobytového oprávnění byl jediným cílem manželství. Sám žalovaný přičítal ku prospěchu žalobci i to, že by žalobce chtěl s manželkou jedno až dvě děti.
46. Žalovaný se dále zmínil o synovi manželky žalobce, který by v případě udělení víza sdílel společnou domácnost spolu s manželi. Žalovaný má pravdu v tom, že se syn manželky setkal s žalobcem osobně pouze jednou. Avšak při pohovoru zároveň vypověděl, že si myslí, že jeho matka má s žalobcem hezký vztah a že je šťastná. Zároveň potvrdil, že si manželé telefonují, neboť uvedl, že se s žalobcem při takovém hovoru pozdraví, byť on sám si s žalobcem nevolá. Žalovaný argumentoval též tím, že Ředitelství služby cizinecké policie ve vyjádření k průběhu pohovoru uvedlo, že co se týče synova názoru na žalobce, bylo mu to vcelku jedno. Při pohovoru ale syn manželky vypověděl, že žalobce je milý, slušný a veselý člověk. To o lhostejnosti nesvědčí.

47. Soud též nemá za to, že by si žalobce nebyl vědom jmen synů manželky, když místo jména „H.“ uvedl „H.“. V žalobě žalobce věrohodně vysvětluje, že si navykl synovi manželky říkat arabskou verzí jména H., tj. H., jelikož je to pro něj přirozené. Vzhledem k fonetické blízkosti uváděných jmen to soud nepovažuje za důkaz nevědomosti žalobce o osobních poměrech manželky. Obdobně lze argumentovat i k tomu, že dle žalovaného neznal žalobce jméno manželky, když podle protokolu o prvním pohovoru uvedl, že se manželka jmenuje „X“. Zde se nadto opravdu může jednat toliko o překlep či chybný záznam, neboť v dalším pohovoru žalobce o manželce hovořil jako o „Xbis“.
48. Dle žalovaného nevyvrátil důvodné pochybnosti o účelovosti manželství ani průběh svatby. Předně závěr žalovaného o tom, že sňatek proběhl již na druhém setkání manželů, nemá oporu ve správním spisu, neboť, jak bylo vysvětleno výše, žalobce žalovanému doložil ještě další návštěvu v říjnu 2019. Ke svatbě manželé přistoupili až po roční známosti, tj. nikoli bezprostředně po jejich prvním setkání. Současně soud nemá za to, že by si manželka žalobce nebyla vědoma základního smyslu svatebního obřadu, tj. projevu vůle vstoupit se žalobcem do manželského svazku, třebaže lze oprávněně pochybovat o tom, že mohla porozumět každému slovu v arabštině. Domněnka, že den svatby nebyl pro manželku šťastný, nemá oporu v protokolu o její výpovědi. V tomto smyslu se dle něj manželka žalobce nevyjádřila. Pokud ano, měla by být taková odpověď v protokolu zaznamenána, jinak z ní nemůže žalovaný vycházet.
49. Z doložených fotografií též nelze seznat, že by manželé svatebnímu obřadu nepřikládali patřičnou vážnost (např. si lze povšimnout klasického formálního oblečení manželů). S fotografiemi je pak v rozporu i tvrzení žalovaného, že neproběhla žádná oslava. Na fotografiích jsou totiž zachyceni svatební hosté, krájení dortu či manželé při tanci. Z nich tak nelze usuzovat na odlišný průběh svatby, než jaký je obvyklý v tuzemských podmínkách. Žalovanému však lze přisvědčit v tom, že se svatby nezúčastnil nikdo z rodiny manželky žalobce, což může vyvolávat jisté pochybnosti. Tento fakt ale sám o sobě k prokázání účelovosti sňatku nepostačuje. Podle soudu tak forma svatebního obřadu bez dalšího nevede k závěru o zneužití práv.
50. V posledku žalovaný shledal, že manželé spolu nemají společný komunikační jazyk. I žalobce v žalobě uznává, že mezi manželi jistá komunikační bariéra existuje. Stejně tak ze správního spisu vyplývá, že manželé dostatečně neovládají žádný jazyk, kterým by se bez obtíží dorozuměli.
51. Na druhou stranu žalobce namítá, že si s manželkou společně vytvořili vlastní komunikační jazyk tvořený slovy z češtiny, angličtiny a arabštiny, která doplňují gesta a mimika. Jak soud uvedl již výše, manželé si spolu namísto psaní textových zpráv spíše volají prostřednictvím videohovorů. Z toho důvodu bylo záhodno ověřit, jakým způsobem a jak se manželé při nich dorozumívají, pokud bezpečně nevládnou společným jazykem. Není vyloučeno, aby si i přes tuto překážku dokázali sdělovat informace o každodenním životě za použití dalších technických prostředků. Nadto i žalovaný vycházel z toho, že manželka žalobce jej několikrát v zemi původu navštívila. Při těchto pobytech se manželé museli určitým způsobem alespoň v základu dorozumět. Současně se dle výpovědí snaží žalobce učit česky a manželka arabsky. Soud doplňuje, že z Příručky pro posuzování účelových sňatků plyne, že v případě účelových sňatků manželé neovládají společný jazyk, jemuž by oba rozuměli (a neexistují důkazy o tom, že by vyvíjeli úsilí o vytvoření základů pro společnou komunikaci).

52. Žalovaný v napadeném rozhodnutí vyjmenovává případy nesrovnalostí ve výpovědích manželů, ale nepozastavil se nad těmi odpověďmi, které vypovídají o tom, že manželé spolu komunikují a zajímají se o sebe. Kupříkladu shodně vypověděli o zálibách žalobce (trávení času se zvířaty; manželka specifikovala, jaké psy žalobce chová, dále i vypověděla, že manžel má též ovce), jeho oblíbených jídelch či zaměstnání žalobce (zde manželka vypověděla, že žalobce pracuje jako barman a mimo sezónu prodává na trhu zeleninu, což odpovídá druhému pohovoru žalobce). Stejně tak si byla manželka žalobce vědoma víry manžela a jmen a věku jeho sourozenců a jejich dětí. Žalobce naopak vypověděl, že zná bratra manželky a že její rodiče již nežijí. Shodli se též na záměru založení společné rodiny a na případném pracovním působení žalobce v ČR. Žalobce i správně vypověděl, že manželka pracuje jako uklízečka (to, že žalobce nevěděl, na jakých místech přesně manželka pracuje, soud pokládá za podružné). Dle Příručky pro účelové sňatky je potřeba zjišťovat, zda jsou manželé schopni se dorozumět a výše uvedené naznačuje, že tomu tak i přes určitou jazykovou bariéru být může.
53. Soud nepovažuje za zvlášť významnou výtku žalovaného, že se žalobce aktivně neuchází o práci v ČR či že by se žalobce mohl stát zátěží pro sociální systém. Je totiž nutné přihlédnout k tomu, že v současnosti žalobce žádal o udělení krátkodobého víza, tj. nikoli takového titulu, na základě kterého by mohl v ČR vykonávat práci či zde pobývat dlouhodobě či snad trvale. Tyto okolnosti bude namíste zkoumat případně až v dalších řízeních o pobytových oprávněních žalobce, budou-li z jeho strany příslušné žádosti podány.
54. Soud na základě shora uvedeného uzavírá, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, neboť žalovaný komplexně nevyhodnotil všechna relevantní kritéria, pokud jde o vztah žalobce a jeho manželky, a pouze se v zásadě jednostranně zabýval faktory svědčícími dle jeho názoru o účelovosti sňatku, když některé jeho závěry nemají oporu ve správním spise. Žalovaný nedostál své povinnosti řádně zjistit skutkový stav a zohlednit v rozhodnutí všechny zjištěné skutečnosti. Za této situace nelze učinit závěr, že správní orgány prokázaly účelovost manželství. Žaloba je proto důvodná.
55. Nad rámec výše uvedeného soud dodává, že nepopírá, že v řízení vyšly najevo skutečnosti, které mohou vyvolávat určité pochybnosti o účelovosti uzavření manželství a pro které bylo důvodné další šetření. Například manželé rozporně vypověděli o svém vzdělání. Žalobce nevěděl adresu bytu manželky a výši nájemného či nijak nezmínil, že manželka pobírá invalidní důchod. Žalovaný si též mezi manželi povšiml věkového rozdílu 21 let. Avšak za situace, kdy žalovaný jednotlivá indikativní kritéria vyhodnotil neúplně a nepřihlížel ke všem okolnostem případu, nelze uzavřít, že by **jednoznačně** (bez důvodných pochybností) prokázal, že **vylučným** účelem sňatku bylo získání výhodnějšího pobytového oprávnění a že manželé nemají a neměli úmysl vést společný manželský život. Za skutkové prokázání účelovosti manželství je plně odpovědný správní orgán.
56. Soud naopak nevyhodnotil jako důvodnou námitku žalobce, že pohovor byl veden v jazyce, kterému nerozumí a že z toho důvodu ani nemohl zkontrolovat vyhotovený protokol. Oba pohovory s žalobcem byly vedeny v arabštině a druhý též částečně v angličtině, tedy jazycích, které žalobce dle svého vyjádření před správními orgány ovládá. Přítomný byl tlumočnický zastupitelského úřadu, který žalobci překládal. V obou případech žalobce neodmítl protokoly podepsat, ač tak učinit mohl. Ani neuvedl žádné důvody, pro které s obsahem záznamu pohovoru nesouhlasí. Jak uvedl NSS např. v rozsudku ze dne 30. 3. 2016, čj. 4 As 40/2016-39, bodě 23, pokud účastník řízení podepíše určitý protokol, dává tím dostatečně zřetelně najevo, že souhlasí s jeho obsahem. Uvedené lze přiměřeně vztáhnout i

na vedení pohovoru s žalobcem. To, že byl následně protokol vyhotoven v českém jazyce, odpovídá § 169 odst. 1 zákona o pobytu cizinců, dle kterého se písemnosti vždy vyhotovují v českém jazyce. Soud přihlédl též k tomu, že žalobce v žádosti o nové posouzení důvodů tuto námitku neuplatnil, tedy netvrdil, že by s ním byly vedeny pohovory v jazyce, kterému nerozumí. Námitka se tedy jeví jako účelová.

Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

57. S ohledem na shora uvedené závěry soud napadené rozhodnutí bez nařízení jednání zrušil pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], a dále z důvodu, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, z části nemá oporu ve správním spise, a současně vyžaduje zásadní doplnění [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Podle § 78 odst. 4 s. ř. s. soud věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
58. V dalším řízení žalovaný doplní skutková zjištění týkající se vztahu žalobce a jeho manželky, a tato zjištění následně spolu s dalšími okolnostmi ohledně vztahu manželů, které plynou z obsahu správního spisu, komplexně posoudí v intencích závěrů vyslovených v tomto rozsudku. Nebude-li možné bez pochyb prokázat účelovost manželství, tedy že žalobce s manželkou uzavřeli sňatek výlučně za účelem získání pobytového oprávnění žalobce a nemají v úmyslu vést společný život, bude třeba vycházet z toho, že se o účelové manželství nejedná (rozsudek NSS ze dne 9. 12. 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-40, bod 61). Správní orgány jsou právním názorem soudu vysloveným v tomto rozsudku v dalším řízení vázány (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
59. Důkazy navržené žalobcem soud pro nadbytečnost neprovedl, neboť si při posouzení věci vystačil s obsahem správního spisu, z něhož soud vychází a jehož obsah není předmětem dokazování (srov. např. rozsudek NSS ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS).
60. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nebyl v řízení úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalobci soud přiznal náhradu nákladů řízení v celkové výši 15 342 Kč. Tato částka sestává jednak ze zaplaceného soudního poplatku ve výši 3 000 Kč a jednak z odměny advokáta, kterou tvoří odměna za tři úkony právní služby po 3 100 Kč (převzetí a příprava zastoupení, žaloba a replika) podle § 7, 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“), a tři paušální částky po 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Jelikož je zástupce žalobce společníkem právnické osoby, jež je povinna odvést z nákladů zastoupení daň z přidané hodnoty, zvyšuje se přiznaná odměna i o tuto daň, tj. o 2 142 Kč (21 % z 10 200 Kč). Lhůtu k plnění stanovil soud v délce 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku s tím, že s ohledem na § 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, užitý na základě § 64 s. ř. s., je žalovaný povinen náhradu nákladů řízení zaplatit k rukám zástupce žalobce.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 12. prosince 2023

JUDr. Věra Šimůnková, v. r.
soudkyně